

Eyðun Andreassen

Næstformaðurin í Fróðskaparfelagnum:

Orðini troðka seg fram, tá brúk er fyri teimum

Tað ber ikki til at skriva annað mál enn tað, fólk brúka. So um vit geva orðabókur út, har bert tey orðini eru við, sum høvundarnir hava føroyskar týðingar til, fáa vit bara eitt hálvt mál

Samfelagið, sum vit liva í, krevur, at vit eisini skriva um tað, vit ikki hava føroysk orð fyri. Vit kunnu ikki støða upp, til vit hava umsett alt til føroyskt.

Eyðun Andreassen, lektari á Føroyamálsdeildini, er næstformaður í Fróðskaparfelagnum, sum hevur givið umstríddu orðabókina út. Eyðun sigur, at hann er samdur við princippinum í bókini. Tað er, at tað ber ikki til at tuga tað málið burtur, sum er tí í Føroyum.

Mótsetningar í málinum

Tað eru tveir mótsetningar í føroyska málstriðnum. Tað eru tær strongu málreinsingarar, og » lata standa til« stöðan.

Tann gamla orðabókin, vit kenna, hevur eitt puristiskt mál, har høvundarnir bert hava tikið tey orð við, sum teir høvdu góðar føroyskar umsetingar til. Bókin gongur beinleiðis úr donskum til føroyskt, og tey orð, sum høvundunum ikki

dámdi, vórðu ikki tikin við. Soleiðis fáa vit bara eitt hálvt mál, visir Eyðun á. Hinvegin er tann møgu-

leikin, at vit bara lata standa til og blanda alt saman í ein vavgreyt. Slang, barna- og álvarsinnál. Tað ber sjálvandi heldur ikki til. Vit mugu finna eitt miðmálið. Vit nýðast at finna orð, sum ikki standa í teimum puristisku orðabókunum. Orð, sum eru vanlig í talumálinum. Tað eru orð, sum vit nýðast at víðurkenna. Tey eru har, og tey verða nýtt í dagligum talumáli. Grundin er tann, at tað, sum orðið merkir, er til. Og ikki ber til at tveita eitt orð, sum dagliga verður brúkt, burtur, tí einum orðabókahøvundi ikki dámar tað.

Føroyingar eru ikki analfabatar longur

Tá Dr. Jakobsen og Hammershamb fóru undir at skapa føroyskt skriftmál, skrivaðu teir um tað, teir høvdu orð fyri. Vanligi føroyingurin hvørki las ella skrivaði.

Men í dag hava øll brúk fyri at skriva. Eisini um tað, vit ikki hava føroysk orð fyri. Tak til dømis oljувinnuna, sum er væntandi. Vit hava verri enn so orð fyri øllum, ið har finst. "Hvat so? Skulu vit so støða oljувinnuni, til øll orð eru umsett til føroyskt?" spyr Eyðun Andreassen.

Føroyingar eru ikki longur analfabatar, sum teir vóru fyri 100 árum síðani. Í dag ganga tey flestu 10 ár í skúla. Vit kunnu umskriva kenda latinska orðatakið eitt sindur: » Scribere necesse est« - »at skriva er neyðugt«.

Nettupp tí brúkar orðabókin bæði søgd og skrivaði orð. Hon dregur fleiri fólk upp í málkjakið. Og tað var eisini ætlanin. Tí eingin

kann rokja eitt mál diktatoriskt. Tað kann bara gerast demokratiskt. Og tað verður ongantíð demokratiskt, tá bara ein valmøguleiki verður lagdur fram, soleiðis sum tær puristisku orðabókurnar gera, sigur Eyðun Andreassen.

Tað hevur heldur ongantíð verið ætlanin, hvørki hjá Hjalmar Petersen, ritstjórnini ella nevndini í Fróðskaparfelagnum at nokta nøkrum at gera nýggi føroysk orð. Vit hava bara lagt ein annan valmøguleika fram í tí demokratisku málroktini, visir Eyðun á.

Høgni mælir óbeinleiðis til bókabál

Tað undrar Eyðun, at nakar kann hava so ekstremt sjónarmið sum tað. Høgni Debes Joensen førir fram síni viðmerking hósðagin. Eyðun heldur, at hann óbeinleiðis mælir til bókabál. Tað tykist, sum Høgni Debes Joensen vil hava bæði málpolití og revsing fyri at brúka skeiv orð.

"Slíkar meiningar eru bæði óinteressantar og óintellektuellar", heldur Eyðun Andreassen.

edv

Mesta gransking nakrantíð

Rektarin á Fróðskaparsetrinum sigur í samband við atfinningar at stovninum, at tað ongantíð hevur verið granskað meira á Setrinum enn júst nú

Kjakið um nýggju Donsk-føroysku orðabókina heldur fram. Í Tíðindablaðnum Sosialinum hósðagin hevur Høgni Debes Joensen eina hvassorðaða viðmerking um útgávuna. Hann fer illa við bókina, sum hann kallar: »eitt vanærindi skendsil«, sum hann ikki vil hava standa í bókahyllini heima.

Eisini sigur Høgni Debes Joensen at enda í viðmerkingum sínum, at verður hetta stöð við Fróðskaparsetrinum, fer hann at mæla landsmyndugleikunum til at leggja Setrið niður, so føroyingar kunnu spara teir skattapengarnar. Setrið kostar. Hann endar við at

siga, at føroyingar eisini hava útint granskingararbeiði, áðrenn Fróðskaparsetrið varð sett á stovn. Og tað var ikki ringasti parturin.

Sosialurin hevur vent sær til rektaran á Fróðskaparsetrinum, Jóan Paula Joensen fyri at vita, um hann hevur okkurt at viðmerkja til sjónarmið Høgni. Jóan Pauli Joensen sigur, at hann hevur ikki lisið greinina, men at hann longu nú kundi siga, at hann gjørdi ikki viðmerkingar til hana yvirhøvur.

Kortini kom hann við teirri viðmerking, at tað er ongantíð granskað so nógv á Fróðskaparsetrinum sum júst nú.

Formaðurin í Føroya Fróðskaparfelag, Hjalti í Jákupsstovu, er heldur ikki sinnaður at koma við nakrari viðmerking til tað, sum skrivað er um málið í seinastuni. Men tá vit spurdu hann, hví innangangurin til nýggju, umstríddu orðabókina bert var undirskrivaður av Nevnd Føroya Fróðskaparfelags, og ikki sum í gomlu orðabókini, at persónarnir høvdu lagt navn til, svaraði hann, at tað høvdu teir bara ikki hugsað um. Tað var ikki soleiðis, at hann sum formaður felagsins ikki tordi at leggja navn til bókina. Tí hann kundi standa inni fyri tí, í bókini stóð.

Á samkomu, sum hildin var, tá orðabókin kom út, varð sagt, at Jóan Hendrik Winther Poulsen hevði tikið seg úr ritstjórnini. Longu tað kundi bent á, at hann var ikki samdur við tí, í bókini stóð, og tað hevur samrøða, hann hevur havt við okkurt av blaðunum seinni váttað.

edv

UMVÆLING & SØLA

Landbúnaðaramboð

Traktorar

DEUTZ & SAME

Aðrar maskinur

m.a. REFORM, BAUER & GRILLO

Sjálvandi hava vit ella útvega vit allar eykalutir - eisini til SEP-maskinur eins og til EKKO-grastrimmerar

Skjót & góð tænasta!

L.Á.K. tænastan

Argjaboðagota - 160 Argir

Tlf. 18151 - 84251

Tlf. heima: 15920 - Fax 16156